

GAZETA TRANSILVANIEI

PROPRIETARĂ: ASOCIAȚIUNEA „ASTRA” BRAȘOV

Apare de două ori pe săptămână prin îngrijirea unui comitet de redacție.

Atelierele tipografiei „Astra” Tf. 1102.
Pagini 4-6-8 Lei 2.

STEAG RIDICAT LA,

1838

GHLBARIȚIU ȘI SFÎNȚIT DE LUPTULE PURTATE SUB CUTELE LUI MUREȘENI
DE ATĂȚIA URMAȘI, ÎN FRUNTE CU

REDACȚIA ȘI ADMINISTRAȚIA

BRAȘOV

B-dul REGELE FERDINAND Nr. 12 Tf. 1513

Abonamentul anual lei 200. Autorități și Societăți lei 500.
Anunțuri și reclame după tarif.

Nr. 34

18 Mai 1941

Anul 104

ATTITUDINI

de V. Branisce

Răsfoiesc „Gazeta Transilvaniei”...
Întorc filele îngălbenite de vreme și
am un strop de alinare în vechi atitu-
dini, încerc să descifrez lupta uriașă dusă
de caracterele de altădată.

Retrăiesc în fiecare pagină istoria
oropsitului nostru neam, cu întregul no-
țion de suferințe, dar și cu izbânzile sale
definitive.

Căci, cum am putea oare numi altfel
realizările noastre din ultimul veac?

Șovăiri, defecțiuni, opreliști, prigo-
niri venite dela alții și la fiecare răscruce...
o izbândă.

Răsfoiesc „Gazeta Transilvaniei”
și mă opresc la numărul din 3,15 Mai
1898, număr închinat unei jumătăți de
veac dela proclamarea revoluției din Ar-
deal.

La Blaj se convocase o adunare
comemorativă, dar poporul a fost îm-
pedecat să ia parte. La Dej li s'au fă-
cut perchezitii intelectualilor, pentru a se
identifica cei cari au scris convocarea.
Țărânii au fost amenințați cu împușcarea.
S'au făcut presiuni asupra clerului. Pen-
truca să servească stăpânirea, episcopul
Gherlei, Ioan Szabo, a dat o circulară în
care oprește pe preoți să pomenească în
biserica numele martirilor sau să come-
moreze evenimentul prin predică.

În această atmosferă de teroare,
care ae fi făcut pe mulți să stea pe loc
și să nu mai acționeze, directorul de atunci,
Dr. Aurel Mureșianu, scoate un număr
festiv, închinat adunării dela Blaj.

Recitesc articolele pline de demnitate
națională și curaj — căci în dosul fie-
cărei vorbe străjuia baioneta — recitesc
testamentul lui Iancu, versurile lui A.
Mureșianu și alte reproduceri revoluțio-
nare, a căror semnificație nu putea să
scape nimeni, și sufletu-mi tresaltă de
mândrie. Îmi pare nespuse de rău că din
acel material bogat nu pot reproduce
poezia „Ardealului” de Andrei Bârszanu.

Întocmai ca legendarul Manole, înain-
tași au ridicat neamului din sânge și
suferință un altar.

Ei au pierit.

Trupurile lor obosite s'au reîntors
iar în țărâna din care au purces. Dar
zămislirea lor spirituală, așezată pe te-
melie de piatră, zidită din jertfă curată,
este astăzi tot atât de vie ca'n ziua cea
dintâi. Pentrucă numai creațiunile spiri-
tualului sunt permanente și numai dincolo
de moarte începe vieța adevărată.

Credințele lor, idealurile lor trăiesc
în noi. Ele ne călăuzesc pașii, ne arată
calea și se ridică amenințătoare în fața
noastră când ne găsim pe margini de
prăpăstii. Iar dacă uneori, cuprinși
de șovăială, nu știm încotro s'o luăm,
să ne amintim că drumul drept este în-
totdeauna și cel mai anevoios.

Încetători în dreptatea revendicări-
lor noastre, încetători în destinul nea-
mului, destin care s'a realizat în ciuda
tuturor încercărilor, să nu ne abatem o
clipă dela exemplul înălțător al înainta-
șilor noștri, și mulți, puțini, atăția căți
vom simți această chemare, să nu
încetăm lupta până'n ziua biruinței
totale. Iar dacă nu ne va fi dat să
ajungem acea zi, străduința noastră ne-
șovăitoare va conduce, de sigur, pașii
celor ce ne vor urma.

Ziarul „ROMÂNUL” din București

despre suferințele Românilor din Transilvania și Ungaria în primii ani ai Dualismului austro-maghiar

de A. A. Mureșianu

După înfrângerea Austriei în răs-
boiul ei cu Prusia din 1866 împăratul
Francisc Iosif I, care sprijinise până
atunci pe Români, menționând autono-
mia Transilvaniei și sancționând și le-
gile pentru „egala îndreptățire” a limbii
și națiunii române, votate de parla-
mentul sau dieta acestei provincii din
anii 1863-64 — dieta în care Români
au format majoritate relativă — a fost
nevoit să capituleze și în fața magna-
ților unguri, cedându-le nu numai gu-
vernarea directă a Ungariei și a „ma-
relui principat al Transilvaniei”, dar
învoindu-se în cele din urmă și la
unirea politică și administrativă a *Trans-
silvaniei cu Ungaria*, cerută de ei
încă la 1848. Pentru salvarea unității
monarhiei sale și tronului său, amenin-
țate de Napoleon III și Bismarck, împă-
ratul Francisc Iosif I se văzu deci ne-
voit să cedeze dorințelor și presiunii
conducătorilor maghiari, numind în
postul de primpreședinte al noului gu-
vern al Ungariei pe acela pe care, la
1849, îl spânzurase pentru înaltă tră-
dare „în effigie” pe una din piețele Buda-
pestei, pe contele Iuliu Andrássy.

Persecuțiunile începute atunci de
noul guvern unguresc împotriva Româ-
nilor și a presei lor naționale, au atras
atențiunea fraților de peste Carpați. Cu
deosebire „Românul”, ziarul lui C. A.
Rossetti, la care colabora și Ion C.
Brătianu, a început a se interesa de
soarta fraților asupriți, publicând mai

multe „corespondențe”, foarte intere-
sante, venite, fie din Transilvania, fie
din capitala regatului, Pesta. Aceste
corespondențe sunt de o deosebită im-
portanță pentru cunoașterea adevăratei
situații politice și a frământărilor in-
terne ale Românilor din Transilvania și
Ungaria.

Indignarea Românilor împotriva
măsurilor volnice și despotice ale noului
guvern unguresc central și mai ales
împotriva desființării autonomiei *Trans-
silvaniei și a contopirii ei cu Ungaria*,
era foarte mare. Refuzul lor de a fi
târâți cu forța în parlamentul central
din Pesta era, deci, firesc. Hotă-
rârile conferinței naționale dela Mier-
curea (începutul anului 1869) ca *Româ-
nii să se abțină dela vot la alegerile
viitoare pentru dieta din Pesta*, au pro-
dus multă turburare în mijlocul guver-
nanților maghiari. Aceștia s'au năpustit,
furioși, mai ales asupra presei națio-
nale românești, învinuind-o de „agitare
împotriva ideii de stat maghiar” și de
ațâțarea spiritelor”, luând o serie de
măsuri drastice împotriva ei.

În „Corespondența particulară din
Pesta” a ziarului „Românul” citim sub
data de 22 Martie st. n. 1869 între
altele:

„Ungurii nu se pot împăca nici
decum cu abstenența Românilor din
Transilvania. Toate încercările d'aici:

Continuare în pag. 4. col. 1-2.

Harfa stafistică a numelui

de I. Bozdog

Sînt o obligație de conștiință să
fac o punere la punct într'o chestiune,
asupra căreia noi, Românii, am înțeles
să păstrăm decenii de-a rândul o atitu-
dine de indiferență, deși, — ca și în
alte nepăsări —, ne-a costat enorm de
mult aplicarea pe teren: a *schîmbului
de nume*, la care n'am reacționat decât
foarte rar și atunci încă anemic de tot.

Un fenomen social, curent la orice
neam și în orice țară, în Ardeal, înce-
pând cu anul 1881 a devenit o adevă-
rată *problemă de stat*.

Schimbarea de nume, — ce se face
în orice țară cu foarte mare precauțiune
și migăloase îngrădiri, — aici degeneră
într'o adevărată epidemie patriotică,
menită să schimbe numele oamenilor
în *masse*, spre a putea obține omoge-
nizarea mozaicului de populație etero-
glotă.

Deviza *Instituției de stat*, creată
anume în acest scop, era: „Nu numai
nobleța, ci și numele ne obligă!” Deaceia
„Maghiarizarea numelui este un vot pa-
triotic și jurământ de credință națiunii”
spunea președintele *Telkes Simon*, în
crezul național formulat de dânsul și
menit „să creeze o națiune unitară de
30 milioane de suflete.”

Ordonanțele ministeriale nr. 83042/
895 Finanțe, nr. 1176,896 Minist. Agri-
culturii, nr. 2980,896 a Ministerului In-
strucțiunii dispun categoric *schimbarea
în masse a tuturor numelor străine*, căci
„*Timpul nu așteaptă!*”

Cei ce le făceau cu zel patriotic
erau recompensați, iar sacrificiile aduse,
„cu orice preț” foloseau ideii de stat
național unitar, și astfel împiedecau
„ca o altă națiune să-i revindece de ai
săi pe cei ce au avut nume strein!”
„Căci Unguri, cari n'au nume ungurești
sunt câteva milioane frumoase și chiar
dacă toți aceștia își vor schimba numele,
vor mai fi totuși venetici cu nume streine.”
(Cum să maghiarizăm numele de familii?
B-pesta 1898. pg. 91.)

Continuare în pag 3 col. 3.

FOILETONUL
„GAZETEI TRANSILVANIEI”

TIMOTEI CIPARIU și Reuniunea Femeilor Române din Brașov

de Ștefan Manciu

Nr. 95 c. v.

Dela Reuniunea Femeilor române s.c.l.

Către

Prea Demnul bărbat al națiunii,

Reverendissimului Domn Canonic

Timoteiu Cipariu

în

Blaj.

Frumosul și generosul ofert, cu
care ați binevoit a onora pe Reuniunea
aceasta, când ne-ați apromis prin D-l
Actuaru al nostru, Iacob Mureșianu, cu

datul 3/15 Martiu, tot putinciosul ajutor
întru înaintarea foloaselor și întreprin-
derilor noastre, precum și deosebi prin
trimiterea de 50 exemplare din cores-
punzătoarea cărticică pentru sexul nostru,
ne impune obligațiunea, pe lângă trimi-
terea chitanței, a Vă respecta respec-
tuasa noastră mulțumire și nu lipsim a
mai exprima și în devotamentul creșterii
în numele orfelinelor martirilor noștri
asemenea mulțumire, rugându-vă iarăși
ca nobilul acest simț ce l'ați documen-
tat prin împărtășirea la fondul Reuniunii,
să binevoiți a-l lăți și propaga în tot
sufletul creștinătății. Că numai jertfele
împreunate ne vor pune în stare de a

ne elupta o creștere și o fericire mă-
dorită pentru viitorul națiunii și al cul-
turei. Ear martirilor noștri din a căror
sânge ne-am împărtășit cu toții de glo-
ria câștigată, numai așa vom putea face
destul, sigilând faptele lor, cu jertfe
împreunate pentru binele nostru și al
patriei, precum și spre ridicarea stimei
naționale.

Brașov 26/14 Aprilie 1855.

Comitetul R. F. R.,

prin

Maria Nicolau

*

Cunoscând gândurile Reuniunii dela
Brașov, Cipariu a îndemnat pe femeile
române din Blaj, să alcătuiască și ele
aici, o filială a Reuniunii, ca astfel cu
timpul să-și poată ridica o școală pentru
educarea fetelor. Până atunci membrele
filialei din Blaj s'au obligat că pe tot
timpul vieții lor vor contribui, anual, cu
o sumă de bani, pentru ajutorarea co-
pilelor care vor urma învățăturile în
școala românească dela Brașov. Iată

Impresii dela o defilare

Cred că nu mi s'a părut numai mie, au mai observat, de sigur, și alții, că serbarea zilei de 10 Mai din acest an a fost oare cum altfel decât altedăți. Era un neastâmpăr lăuntric, născut spontan și transmis, prin nu știu ce tainice unde, dela om la om. Era și soarele care se ivise parcă să vadă parada, după ce săptămâni de zile plouase mereu.

Mulțimea care se 'nghesuia, ca niște valuri pestrițe, m'a împins încoace și încolo. La un moment dat mă văzui fixată pe-o margine de trotuar, în rândul întâi. Favor datorit întâmplării.

S'a perindat sub ochi mei floarea unei tinereți Elevi și eleve Școala militară din Predeal. Le-am admirat ținuta reglementară, ordinea și disciplina Detașamentul german a trecut impunător și distins, alunecând parcă. Nimic forțat în mișcări, în măsura pașilor. Nici o exagerare. Așteptam să se apropie soldații noștri, în mâinile cărora zac destinele țării. Se apropiară. Auzeam roșul de aplauze și solul se cutremura de pași vânjoși.

Am admirat felul și ținuta ostașilor. Mă uitam la fețele frumoase ale Românilor noștri, în ochii cărora lucea nădejdea unor vremi viitoare.

Am urmărit entuziasmul mulțimii și privirea mi s'a oprit asupra unei figuri întunecate.

Era un străin, care nu de mult ținuse un discurs la înmormântarea unui parohian al său.

E adevărat aceea, că mortului îi poți orice promite. Se pune însă întrebarea, dacă fostul lui parohian, ajuns acolo și în împărăția păcii și a dreptății, mai reflectează la promisiunea pastorului său? Poate că nu. Acolo unde este acum vede clar, că n'a fost în drept nici preotul să-i promită. aceea ce i-a promis, nici el sau ai lui, rămași pe pământ, să tindă la bunuri pe care Dumnezeu în voința lui nestrămutată le-a hărăzit altora

Ecat. Pitis

SPICUIRI din dicționarul greșelilor noastre de limbă

de Ax. Banciu

I
Nu e pentru întâiași dată că ne ocupăm de cusururile limbii noastre întrebunțate de atâți mânătorii „consacrați” sau improvizați ai condeiului. O mai făcusem un timp în coloanele revistelor „Societatea de Măine” și „Țara Bârsei”. Cum fiecare periodic își are, însă, cercul său restrâns de cetitori — în majoritatea lor numai receptori nu și emițători de idei și sentimente — nu e de mirare că defectele relevate rămân nebagate 'n seamă, circulând mai departe, în deplină libertate, cucerind adevizuni, făcând școală. Căci a nu ținea seamă de „evoluția” limbii — și expresia acestei evoluții unde-o poți găsi mai deplin realizată decât în formele de exprimare ale scriitorilor? — însemnează a te expune taxării de ignorant, iar limbajul tău, deși corect, de anacronic.

În observațiile noastre se reflectă, totuși, mai mult limbajul și ortografia întrebunțate de ziaristi. Pentru ce? — e ușor de înțeles. Scriitorii nu pot strica niciodată atât cât strică gazetarii Din două motive: 1) fiindcă greșelile lor sunt mai puține și 2) pentru că numărul cetitorilor lor e mult mai redus decât al ziaristilor, care alimentează, zilnic, setea de noutăți a unui public neasemănător mai numeros decât al celor dintâi. Scrisul acestora e, deci, sub raportul răspândirii formelor greșite, mult mai primejdios. Iar dacă ținem seamă și de covârșitoarea majoritate a cetitorilor de gazete lipsiți de pregătirea necesară distingării formelor corecte de cele necorecte, ne putem da seama și mai bine de sorții lor de izbândă în răspândirea formelor și expresiilor de dificultate. De aceea, câtă vreme conducătorii ziarelor noastre vor da sprijinul pe care-l dau celor lipsiți de respectul datorat patrimoniului prin care traiește un neam, degetul nostru, al celor din afara Capitalei, înzadar le arată și subliniază. Ele-și vor face cursul lor, generalizându-se nestingherite, căci pentru Bucureșteni provincia e ceea ce erau muritorii pentru Olimp.

Cu toate acestea, până ce Academia se lasă pe tânăla și nu intervine cu greutatea autorității sale spre a pune capăt bunului plac al fiecărui mirmidon, până ce chiar membri ai ei disconsideră regulile stabilite de ea însăși, nu vom

înceta să semnalăm și pe viitor consecvențele, metehnele, bălbăielile, afectatiunile, mainuțerile, ignoranțele celor cu aiere de dascăli *nolli me tangere*.

Punând din când în când sub ochii cetitorilor observațiile noastre, exemplificate cu citate, vom ajuta, poate, măcar în cercul cetitorilor noștri, la împlinirea insuficiențelor, înlăturarea ecrescențelor, eliminarea stridențelor, a mentalității de import exprimată cu vorbe românești, la abandonarea croielii străine în confecționarea hainei sufletului nostru românesc.

Poate, cu vremea, punându-le mereu în evidență complicitatea, se vor „sesiza” și directorii ziarelor, introducând câte-o rubrică permanentă pentru semnalarea greșelilor remarcate în scrisul altora, — măsură care, fără 'ndoială, ar ușura și grăbi îndreptarea.

De astă dată, ca început, vom vorbi de câteva foarte frecvente greșeli de ortografie. Unele le-am mai relevat și altă dată, dar devremece ele stăruie să se așeze încă fără sfială prin mai toate publicațiile noastre, e bine să le mai reamintim, sgândărindu-le din liniștea și siguranța în care se complac la adăpostul firmei sub care se răsfață.

Se știe că în limba noastră e dela începutul cuvintelor se exprimă și scrie diftongat: *ie* (iepure, iernatic, iederă, ied, iert, iesle etc.) Excepție fac neologismele (ca: ecou, ecran, eră, etate, etern etc.) și, conform regulilor stabilite de Acad. Română, formele pronominale și verbale: *ei, ei, ele, ești, este, eram, erai, era* (deși exprimăm: *iel, iești, ieste* etc.) Cu toate acestea, gazetarii noștri — parcă printr'un consens tacit — se îndărătnicesc să păstreze anume prerogative pe seama cuvintelor: *ieri, a ieși, iert, iert, care se scriu aproape consecvent: eri, a eși, ești, ert, — cu e inițial nediftongat.*

Spre a putea fi verificați, cităm la 'ntâmplare:

Eri

Pg. 3, col. 6; pg. 4, col. 1, 3, 7; pg. 5, c. 4 (de 3 ori); pg. 6, c. 1; pg. 7, c. 1 (de 2 ori), 5 („Timpul” dela 19 Martie a. c.).

Pg. 1, col. 3, 4, 1 (de ori ori) („Universul” 24 Martie a. c.).

Pg. 4, c. 6, 5 (de 2 ori) etc. („Universul” 27 Martie a. c.).

Pg. 7, col. 1 („România Nouă” 29 Martie a. c.).

Pg. 1, c. 4, 5, 6 („Curentul” 7 Mai a. c.) etc.

A eși

Pg. 5, col. 6, jos („Timpul” 19 Martie a. c.).

Pg. 1, col. ultimă („Universul” 24 Martie a. c.).

Pg. 3, col. 6 („Curentul” 9 Mai a. c.).

Pg. 7, col. 1 („Tribuna” 13 Aprilie a. c.).

Pg. 3, col. 1 („România Nouă” 24 Oct. 1940) etc.

De ortografierea acestui verb te îm-

piedeci, de altfel, nu numai în ziaristică, ci și în edificiile autorităților și mai ales în garile C. F. R., unde, fără excepție, pe lângă ușa de „intrare”, e și una de „eșire”.

Și cum *exempla trahunt*, s'au contaminat și alte vorbe de felul acestora, ca d. p.

Eftin

Pg. 2, col. 2 („Cuvântul Nou” 21 Oct. 1940).

Pg. 8, col. 1, de 2 ori („Curentul” 9 Mai a. c.).

Pg. 12 col. 4, 3, de 2 ori („Universul” 9 Mai a. c.).

Pg. 10, col. 1 („Curentul” 10 Mai a. c.).

Pg. 379 șirul 1 („Preocupări Literare” nr. 6, 1940) etc.

A erta

Pg. 3, col. 2 („Tribuna” 20 Aprilie a. c.) etc.

Pentru ce sunt aceste cuvinte privilegiate? — mă întreb și eu, cum vă mirați și d-v. Fiindcă nu există *Român* care să le rostescă altfel decât: *ieri, ies, ieftin, iert*. Chiar cei care nu le scriu așa.

Nu știu dacă cetitorii noștri au remarcat sau ba rostirea de către orășeni din Vechiul Regat a numeralului 18. Și dacă au remarcat-o, cum de n'a relevat-o și n'a reacționat nimenea împotriva acestei rostiri stălcite? Căci de scris nu-l scrie nimenea *optăsprezece*, cum se pronunță azi.

N'am dat până acum importanță cazului, crezându-l izolat și sortit ridicolului. Cum însă felul acesta de rostire tinde să se încetățenească și în Ardeal, trebuie să dam alarma. Altfel, mâne-poi-mâne nu vei mai găsi *Român* care să rostescă acest numeral cum l-au rostit și-l rostesc încă *Românii* cu graiul nevădit de snobism, de alure aristocratice, — în realitate de-o influență faraoanică.

Până acum, acest numeral era pentru mine un indicul sigur în stabilirea obârșiei persoanei care-l pronunța. Azi, *siguranța* de ieri a devenit numai *probabilitate*, începând să-și însușească și Ardeleanii acest fel de pronunțare, care, uneori, parc'ar exprima *dispreț*, alteori *plictiseală*; nu arareori, căhăiala din silaba a doua, îți lasă impresia, că cel care rostește vorba suferă de bronșită, de vr'un defect pulmonar...

Cred că nu greșesc, dacă atribuie radioului molipsirea, speakerii noștri ținând pas cu „evoluția” cuvântului. La posturile noastre de radio-difuziune nici din greșală nu mai auzi rostindu-se *optăsprezece*. Și, devremece provinciile realitate (câte mai sunt) se orientează după București — „unde răsare soarele culturii românești”, — nu e de mirare că „optăsprezece” face școală și că, încurând, după analogia lui, vom rosti și „unșprezece”.

Alte vorbe cu câte-un sunet în plus peste cele pe care le rostim noi, se mai întâlnesc în scris substantivele: *Iisus* și *proroc*. Țăranul nostru nu cunoaște aceste dublări de vocale. El a spus și spune: *Iisus, proroc*. Excepție face doar găngavii.

Scriem, deci, cum nu rostim și rostim, cum nu scriem

(Vom continua)

BIBLIOTECA „ASTRA”

B-dul Regele Ferdinand 12

Deschisă în fiecare zi de lucru dela 9—12 și 15—19.

lista doamnelor române din Blaj și sumele subscrise de fiecare:

Consemnarea

Onoratele matroane române din opidul Blaj, cari contribuie pe fie care an a vieții sale (ca comembre) la fondul Reuniunii ridicat în Brașov, pentru creșterea fetițelor orfane, cu scop de a se ridica și aici în Blaj o școală asemenea, ca filie ținătoare de școala principală din Brașov.

1. Maria Filip, născută Manfi protopoasă	2 fl.
2. Câmpian Elena, născută Mușneag	1 fl.
3. Ana Bugner născută Velțan	1 fl.
4. Iuliana Grama născută Filip	1 fl.
5. Ana Grama născută Roșca	1 fl.
6. Siofon Ana născută Fogarași	2 fl.
7. Ana Gyulai văduvă	1 fl.
8. Ana Dopp născută Filip	1 fl.
9. Muntean Ana născută Stojan	1 fl.
10. Iuliana Barna născută Popovici	1 fl.
11. Ana Tipografu născută Szabó	1 fl.
Suma	13 fl.

Blajiu 15 Aug. s. v. 1855

(ss) Simion Fiilep
parohul Blajului
și protopop Bis.
gr.-cath.

Bucerdea grănoasă plătit pe anul 1855.

12. Carolina Oltean născută Szabó 1 fl.

Suma totală 14 fl.

Pe acest tablou T. Cipariu scrie.

„pres. 18/30 Aug. 1855.

Am primit, 14 fl. în prv. a. c.

Blajiu 18/30 Aug. 1855.”

Comitetul Reuniunii dela Brașov aflând de acest dar mărinimos făcut de femeile din Blaj societății, le-au trimis acestora instrucțiuni cum au să-și alcătuască comitetul filial pentru a funcționa legal. Rândurile de mai jos sunt adresate blăjenelor de către presidenta dela Brașov:

„Dela Reuniunea Fem. Române
Cătră membrele Reuniunii F. R.
din Blaj
La mâna surorii Maria Filip,
protopoasă”

Primindu-se la comitetul Reuniunii lista cu apromiterile D-voastre, de a da pe tot ori minimum an. și în puterea statutelor aflându-vă de membre îndreptățite ale Reuniunii, îndată ce veți forma comitetul filial, după instrucțiunile aounanției generale, din an. 1851, după cum le veți avea în partea întâia a broșurelor Reuniunii, pag. 92 să binevoiti a și subscrie planul, ce se va face de direcțiunea școlară din Blaj, pentru școala de fete de acolo și să ni-l trimiteți încoace, ca învoindu-se și Reuniunea, să le trimită la locurile mai înalte spre aprobare. Tot odată să ne trimiteți și rezultatul alegerii de comitet filial, ca să se facă cele de lipsă.

Aici se trimit statutele Reuniunii în original, sigilat cu sigiliul Reuniunii, ca să le aveți la mână.

În fine vă rugăm, ca să binevoiti

a conlucra la sporirea foloaselor Reuniunii din toate puterile, și la înaintarea creșterii fetițelor orfane.

Brașov 16 9 855

pentru comitetul R. F. R.
Maria Nicolau
președintă.”

Adeseori femeile din Blaj au contribuit cu aceste sume la augumentarea fondului Reuniunii dela Brașov, și alături de ele T. Cipariu și-a dat parte-dile agoniseala lui pentru acest mare scop național.

La 1863 4 când s'a deschis și la Blaj întâia școală de fete, în fruntea ei ca director a fost așezat acest mare Român. Ani dearândul a condus destinația școlii primind ajutoare în sumă de câteva sute de florini dela Reuniunii din Brașov. Până la moarte, Cipariu n'a încetat a se interesa cu tot devotamentul de progresul Reuniunii brașovene, chiar și atunci când alții îl chemați decât el, au uitat aproape totul de această societate.

Brașovul de ieri, de azi, de mâine...

Brașovul -- Cetate Academică

de Prof. I. Ol. Stefanovici-Svensk

II

III. Super-inflația academică a Clujului

Așezat într-o văgăună geologică (i se zice: „Valea Cănelui“), într-un climat regional aproape imposibil — care explică abulia dar și nomadismul cu „traista zburliță de fluere“ a copilului de Moș, Clujul: o văgăună de ceturi — chiar și în miez de vară — și de aer clocit, — adăpostea o enormă universitate cu atâtea facultăți, așa de bogat populate, 3 sau 4 academii, atâtea clinice, Opera și Conservatorul de Muzică și atâtea alte instituții.

O atmosferă care apasă ca plumbul aripile efortării, înegura sufletul și reumatiza încă din primii ani ai copilăriei: ce clocitoare de oftică, de boli ale căilor respiratorii, ce metabolisme stânjenite prin sub-transpirație! E de mirare că licențiatul și mai ales „doctorii“ — excesiv de mulți („și țiganii sunt doctori în Cluj“ se spunea, ceea ce desigur nu e un omagiu adus criteriilor de selecționare academică) — erau modele de paliditate, lipsă de bărbăție intelectuală și civică.

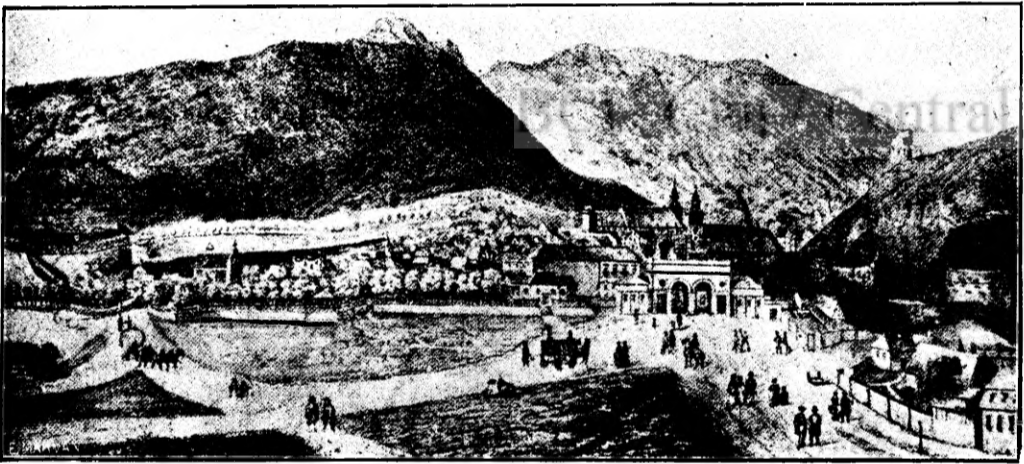
cărțile nu se citeau fiindcă atenția publicului era prea solicitată.

În lipsă de satisfacții profesionale se găseau surrogate: fripturismul, cummul de slujbe și amețala cu acele pseudo-indeletniciri, pe care unii le numesc cultură sportivă și radiofonică; — prin climatu-i fizic și moral, prin propria-i supra-cultură („Too much of a good thing“ spun Englezii: „prea multe bunătăți!“ spunem noi), Clujul devenise un oraș asfixiant.

Ca să nu fiu rău înțeles:

Firește noi îl dorim Clujul recucerit și vedem, în acel Cluj românesc al viitorului, rostul Facultății de Medicină și al Clinicilor precum și al Operii și Conservatorului ce o alimentează, dar ni-e greu să credem că se va mai găsi — după experiența trecutului — un guvern care să îngămească în Cluj, București, Iași și a. m. d. într'un chip atât de nesănătos atâtea școli, mai ales înalte!

Că și alții simt justetea acestui punct de vedere mi-a dovedit-o faptul că atunci când, acum câțiva ani, ceream în presă mutarea Academiei Comerciale la Brașov, alte ziare au reprodus și co-

BRAȘOVUL ÎN 1847

Să nu se uite că umiditatea cronică avea ca efect o activitate sportivă exagerată (o critică similară aduce — e interesant — marele scriitor englez H. G. Wells, cetății academice care-i Oxfordul). Că e strânsă legătură între acest climat și nevoia de intoxicare alcoolică ne-o dovedește consumația de whisky din Anglia, de grog în Olanda, și unele cocoane bete de punch pe care le întâlneam în pitorescul dar umedul Stockholm. E locul să observ că astfel de climate cețoase, ploioase și reci sunt o mare apăsare și pentru memorie: un teribil „handicap“. O simți cum pui piciorul în Dover-ul britanic: slăbiciunea de memorie a Englezilor e proverbială și ea explică de ce Englezii în genere nu știu decât englezește. Dar nu-i oare memoria o unealtă de căpetenie a învățaturii? — unealta de care se abuză pe vremuri dar care se nesocotește așa de mult azi încât circulă vorba printre studenți că „trebuie să ai protecție și să faci cerere ca să poți cădea la examene“, expresie prea genială — veți recunoaște — ca să fie scornită de mine.

Continuând să fac critica Clujului, ca cetate academică, voi adăoga: aglomerația de școli aducea o intolerabilă concurență vitală între studenți — unii erau fericiți, dacă găseau o meditație în schimbul unei cafele cu lapte! — tot așa de aspră ca și cea profesională în sânul corpului didactic. O conferență nu avea răsunet fiindcă erau prea multe conferențe; revistele și

mentat articolul — iar recent „Universul“ mă confirmă, — ca și citatul ce urmează, dintr'o cronică din Ardeal, ce poartă titlul semnificativ „Tineretul a revenit la carte“:

„Am văzut apoi — după Sibiu — la Academia Comercială din Brașov, cum tineretul caută să pătrundă adânc în toate realitățile Ardealului, cerând cât mai multe cărți de documentare... Nu mai puțin în Timișoara, unde funcționează Politehnica și Facultatea de științe... Credem că niciodată n'a fost o epocă mai prielnică pentru o mare ofensivă a științei, decât acum.

...După arbitragiul dela Viena, Universitatea din Cluj este descentralizată, așa că posibilitățile ei de activitate se extind — („aici e miezul problemei“) — pe un teren mai mare: dela Timișoara până la Brașov și dela Sibiu pe toată linia de frontieră“.

Deci în locul unei vieți academice nesănătos comprimate, respirând penibil în propria-i otrăvă pulmonară, s'a ajuns — prin trista forță a împrejurărilor — la ceea ce rațiunea o cerea de mult: la o armonică descentralizare academică, stimulentă, ce scoate pe zi ce trece orașele din marasmul de cultură aproape exclusiv politică, salo-nardă, sportivă și radiofonică, aceasta din urmă fiind — se mai îndoiește cineva? — cea mai primejdioasă dintre pseudo-culturi. (Vezi Duhamel, Huxley).

(Va urma)

Harta statistică a numelui

de I. Bozdog

Continuare din pag. 1-a.

Același lucru l-a susținut privitor la schimbul numelui, la 4 Noemvrie 1933, și deputatul-scriitor Lengyel Zoltán și scriitorul Nándor Urmánczy, care la 23 Nov. 1932 spune că: „Trebuie să ne scăpăm de paraziți. Mizerabilii trebuie să fie exterminați de pe pământul nostru unguresc!“

Dacă, începând cu sec. XVI și până prin anii 1890, dismembrarea neamurilor s'a făcut prin: împărțirea de titluri nobilitare, prin biserică, școală, administrație și alte mijloace, care toate forțau trecerea în sânul altei națiuni, apoi, în ultimii 50 de ani, s'a pus baza în special pe această formă de desnaționalizare, trecându-se sute de mii de de streini în corpul națiunii!

Cât de tenace și conștie și cu ce rezultate îmbucurătoare a folosit această muncă patriotică, se vede din cea mai recentă teorie susținută de Institutul Social, prin revista „Magyar Szemle“ (XXXIX—5) prin pana savantului Ká-szonji Ferencz. Abia în reflexul argumentației lui ne putem da seama de ravagiile survenite în trupul neamului nostru în ultimii 50 ani, căci iată la ce concluzii ajunge:

„Majoritatea (numerică) a Românilor în Ardeal este o iluzie, deși ei sunt mai mulți. Religia nu face pe nimeni Ungur sau Valah. În definitiv chiar limba nu e un indiciu distinctiv al unei națiuni. Limba este și ea doar o proprietate a unui popor, printre multe altele. Ardealul s'a valahizat nu pentru că vitalitatea limbii valahe ar fi mai puternică, ci pentru că contingentul cel mai mare al populației valahe din Ardeal l-au dat Ungurii scăpați în vremuri grele. Există așadar Unguri Valahi, dovadă numărul mare al numelor de familie ungurești la Români!“

Drept concluzie D-sa propune în locul hărții etnografice: „o hartă statistică a numelor ungurești, singura valabilă pentru a aprecia caracterul unguresc al Ardealului.“

Să fim cu mare băgare de seamă! Indiferența, ori prea mare cuminenție, ne poate costa din nou mult!

Luna Mai în Brașovul de altădată

CITIȚI

Gazeta Transilvaniei

DUMINEGA

„Ciutură n'ai... de unde
apa cea vie?“

(Ioan IV, 11)

Isus Hristos străbătea pe jos ținutul muntos și sterp al Samariei, coborînd în câmpia mănoasă a lui Iacov. Stă acolo mărturie, de patru mii de ani, fântâna lui Iacov, unde în miez de zi, obosit de drum, se odihni Domnul. O samarineancă desfrănată veni la apă.

— Dă-mi să beau, îi zise Domnul.
— Cum îndrăznești să ceri, de vreme ce Iudeu ești?

— De ai ști tu darul lui Dumnezeu și cine este cel ce-ți cere, i-ai fi cerut și ți-ar fi dat apă vie.

— Doamne, n'ai nici ciutură, puțul e adânc, de unde apa cea vie? Doară ești tu mai mare ca Iacov, patriarhul nostru, care ne-a lăsat această fântână.

— Oricine bea din apa aceasta, va înseta iarăși, iar cine bea din apa pe care eu o voi da, nu va mai înseta.

— Doamne, dă-mi această apă, ca să nu mai însetez.

— Du-te, chiamă pe bărbatul tău.
Domnul provoacă sufletul adormit în păcat al samarinecei. Prilejul: cere apă.

Sufletul nu se deschide decât prin binefacere și bunătate, ca floarea la lumină și căldură.

Și iată schimbă sufletul unei adultere, din ură în curiozitate, apoi în admirație și n recunoaștere: „Doamne, văd că ești prooroc“. (Ioan IV. 19.)

Ura ei s'a topit, curiozitatea o mișcă, iar admirația îi involbură ființa, — izvorul mântuirii s'a pornit. Dela apa fântânei se ridică la apa vieții, din care atâtea milioane de suflete în curgerea veacurilor au beut.

Sufletul Samarinecei era întinat: „Cinci bărbați ai avut și pe care acum îl ai nu-ți este bărbat“. Femeia se cutremură. A uitat acum ciutura și apa din fântână, și vrea să-și limpezească întrebările ce-i tortura conștiința: Ce e Dumnezeu, cum să se închine Lui, unde să se închine, când va veni Mesia care poate mântui...

Acolo, la fântâna lui Iacov, „s'a descoperit omenirii această mare răsturnare a minții, ca să înțeleagă că Dumnezeu este duh pretutindeni în lume, că închinarea adevărată depinde de suflet, și că se poate face oriunde, pe pământ, pe apă, în văzduh, în cămară, în biserică...“

...Că nu-i loc pe lume, unde un suflet să nu poată grăi cu Dumnezeu“.

În catacombele Romei s'a găsit și închipuirea cum prorocul, lovind cu toiagul în stâncă, scoase apă în pustie, iar poporul se îmbulzea să-și potolească setea. Aceasta este icoana mulțimii însetate după Evanghelia Domnului Isus Hristos. „In pustiul sterp al păgânismului, unde popoarele de atâtea vreme căutau apa vieții și n'o găsisse, acum se îmbulzeau la izvorul de apă vie al lui Hristos.“

Nu din pustiul cel sterp al păgânismului, ci din acest izvor plin de viață, a pcurat necurmat, de aproape două mii de ani, în sufletul neamului românesc, apa cea vie a credinței lui Hristos. Și i-a dat viață neamului, când streinii i-o răpeau. Cetatea neamului se îmbrăcase în zăua credinței și așa a putut sta împotriva dușmanului.

Astăzi prețuim mai mult înțelepciunea lumii, decât a Evangheliei. Dar asta nu aduce decât suferință, năcaz și prăpăd?

De am cunoaște noi darul lui Dumnezeu!

Nu fiți nepăsători față de acest dar! Curățiți și desfundați din nou fântânile lui; captați toate izvoarele tradiției milenare și sorbiți cu nesățiu din ele. Neamul trebuie să învie.

Pr. I. Scurtu

Despre Memorand

de Ion Berciu,

Directorul Muzeului Regional Alba-Iulia

II.

Ce cuprinde Memorandul ?

Arăt numai punctele principale.

1. Poporul român este băștinăș în Ardeal. El a stăpânit aceste locuri, cu mult înainte de venirea Ungurilor și a altor neamuri streine, care s'au așezat printre noi. Ungurii au ajuns la stăpânirea Ardealului, nu prin luptă, ci prin înșelăciune. După ce vovezii și cnejii români au pierit în lupte, ori s'au corcit prin căsătorii cu alte neamuri, poporul rămas fără conducători vrednici a ajuns slugă la streini. Românii n'au renunțat niciodată de drepturile lor, pe care în decursurile vremurilor au încercat să le smulgă, din ghiara stăpânilor hapsâni, prin revoluții. Ei n'au recunoscut unirea Ardealului cu Ungaria, în anul 1867, la dieta dela Cluj, unde au hotărât de soarta țării, locuite în majoritate de Români, numai Ungurii. Legile bune și drepte, întărite de Împărat în anul 1862, hotărâte în dieta din Sibiu, unde erau și Români, au fost desființate, iar după unirea dela Cluj nelegiuirile și persecuțiile continuă cu înverșunare. Românii, băștinăși ai acestui pământ nu pot recunoaște și nu pot suferi ca puștii Unguri, veniți cu mult în urmă, ca popor năvălitor, să hotărască, în mod arbitrar de soarta lor și să vorbească în numele Ardealului.

2. Legea naționalităților este nedreaptă. Egalitatea naționalităților în fața legilor este o minciună. Românii nu pot decât cu mare greutate să ocupe funcțiuni publice — și atunci numai posturi de mică importanță și mereu supravegheați. În regiuni curat românești se numesc numai slujbași unguri, care neștiind limba, se înțeleg cu poporul prin tâlmaci — oameni, care, de cele mai multe ori, nu cunosc bine nici limba, nici moravurile și obiceiurile Românilor. Căutarea dreptății este foarte anevoioasă. Nu-i drept că Românii, care sunt națiunea cea mai numeroasă, să fie persecutați și înjosiți față de celelalte națiuni mai puțin numeroase.

3. Legea pentru alegerile de deputați este părtinitoare pentru Unguri și celelalte naționalități. O lege este pentru Ungaria și alta pentru Ardeal. În Transilvania era alegător, afară de știutorul de carte, și plugarul, care avea 8 jugăre de pământ și care plătea o dare de 32 florini. De fiecare jugă se plătea cam 1 florin dare, deci bietului plugar român îi trebuiau 32 de jugăre ca să poată vota! Cine avea atât ? Ungurii, Sașii și Secuții. Toți meșteșugarii și funcționarii aveau drepturi de vot. Dintre Români erau însă atât de puțini că-i puteai număra pe degete. Cercurile electorale sunt împărțite după felul comunelor: cele românești câte 70—80, alegând un deputat, iar cele ungurești și câte o comună. Câte 250.000 suflete de Români de abia au 2000—3000 de alegători, pe când câte 3000 de suflete ungurești au și câte 1500 de alegători. Din 453 deputați la 17 milioane de locuitori, dintre care 4 milioane sunt Români, sunt câte 4—8 deputați români, în loc de 120. În astfel de condiții este greu să poată fi auzite plângerile Românilor în sfatul țării.

4. Împărțirea județelor este nedreaptă. În ținuturile locuite de Săcui și Unguri 100.000—120.000 de locuitori formau un județ; în regiunile românești 500.000—600.000 un județ! De aici urma că atât în consiliile județene, cât și în sfatul țării ajungeau prea puțini Români, mai ales că se cer și dări mari, pe care le plătesc numai cei bogați, adică Ungurii și ceilalți streini. Românii au un singur drept: să plătească dări!. Se înțelege ușor că dările Românilor, deși sunt mici luate individual, ele sunt foarte mari în totalitatea lor, luând în seamă numărul covârșitor al Românilor față de acel al Ungurilor, care, în schimb, se bucură de toate drepturile.

5. Biserica și școala românească sunt prigonite. Față de școala și biserică se întrebuințează mijloacele cele mai urâte: se dau ajutoare de stat numai școlilor și învățătorilor, care consimt să

renunțe la demnitatea lor de dascăli ai poporului; în scaunul episcopal se menține numai cel plecat și cel care își reneagă neamul. Școlile confesionale se susțin numai din dania bisericii, a credincioșilor și prin munca dascălilor cu suflet românesc. Constituția scrie că toate bisericile și școlile au drept la ajutorul statului. Limba maghiară obligatorie la școlile susținute de stat nu folosește la nimic Românilor, deoarece într-o regiune compactă de oameni, unde se vorbește, de veacuri, numai în limba românească, nu ajută la nimic o limbă, pe care fiecare o uită îndată ce iese din școală. Toate procedeele Ungurilor sunt îndreptate spre un singur scop: desnaționalizarea Românilor: ei fiind o minoritate încearcă să transforme și pe Români în Maghiari. Starea școlii și bisericii, după 1867, este de plâns.

6. Legea presei este o pacoste pentru Români. După 1848, anul libertăților oamenilor și popoarelor, se hotărise că fiecare om are voie să scoată la tipar cărți, gazete, în toată libertatea. Pentru Ardeal, Ungurii au dus o lege deosebită, mai aspră, anume ticluită, împotriva Românilor. Curtea de judecată din Sibiu, unde erau și Români a fost desființată și înlocuită cu cea dela Cluj, unde judecă numai Ungurii, Secuții și renegații. Mulți gazetari români sunt puși la plata unor cauții mari, mulți luptători neînfrigați pentru libertatea și luminarea poporului sunt întemnițați.

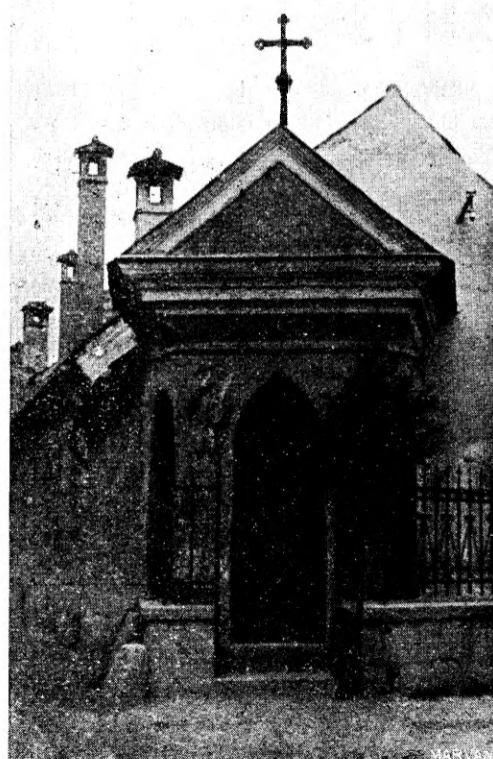
7. Legile de comasare, de segregatie, de izlaz și de păduri lovesc greu pe plugarul român. Tot felul de șicane se întrebuințează de către funcționarii și judecătorii unguri, față de plugarul român. S'a mers până acolo, încât și averile grănicerești, dobândite de Români pentru credința și vitejia lor, au fost luate.

La aceste plângeri se mai adăugau și altele de mai mică importanță, privitoare la persecuția jandarmilor, la interzicerea adunărilor și la alte măsuri diavolești, luate de Unguri pentru desnaționalizarea și suprimarea neamului românesc.

Românii încearcă încă odată să obțină dela Împărat, care este și regele Ungariei, dreptate, de aceea fac Memorandul către el.

În numele Comitetului Național semnează Dr. Ioan Rațiu, președinte, Gheorghe Popp de Băsești și Eugen Brote, vicepreședinti, Dr. Vasile Lucaci, secretar general și Septimiu Albini, secretar. Data: Sibiu, la 26 Martie 1892.

(va urma)

CRUCEA CAPITANULUI ILIE BIRT
Brașov-Schei

Ziarul „Românul” din București

despre suferințele Românilor din Transilvania și Ungaria în primii ani ai Dualismului austro-maghiar

de A. A. Mureșianu

Continuare din pag. 1-a

emisari, bani, amenințări cu pedepse, promisiuni de posturi etc., rămăseră fără rezultat și un milion treisute de mii de Români din Transilvania dovediră azi, ca niciodată, că în ei bate o inimă și domnește un cuget.

Afară de o fracțiune mică de nobili privilegiați din două cercuri electorale și afară de câțiva oameni pierduți și stricați, renegați, toți ceilalți au observat strict conclusele (hotărârile) conferinței (dela Miercurea) și s'au abținut la alegerile de deputați pentru Pesta. Prin această faptă ei deneagă competența dietei pestane de a aduce legi pentru Transilvania, ignorează toate legile aduse și câte se vor mai aduce de această Camera, fără de ei; *protestă solemn în fața Europei contra răpirii violente a autonomiei transilvane și contra despoierii prin forță a națiunii române de toate drepturile sale.* Este frumoasă și laudabilă în toată privința astă purtare a Românilor noștri, căci *pe calea desemnată de Unguri ei ar merge la peire sigură*”.

Vorbind apoi despre noua lege electorală pentru Transilvania, adusă de noul guvern din Pesta, cu scopul vădit al înlăturării elementului românesc, același corespondent scrie:

„În puterea unei legi electorale din evul de mijloc, bărbații de știință și așa numiții „onoratori” n'au dreptul de alegători, îl au însă în mare măsură toți nobilii de naștere, de ar fi și cerșetori ori porcari, fiindcă nobilimea cerșetore este peste tot maghiară. În Ungaria se cere pentru alegători un cens de 5 fl., în Transilvania de 8 fl. 40 cruceri. Regimul maghiar nu se rușinează a motiva această anomalie prin gradul inferior de cultură al țărănilor ardeleni. — Tot asemenea de nedreaptă și perfidă este și împărțirea cercurilor electorale. Orașe mici cari au abia 2000 locuitori aleg un deputat și cetăți de 6000—10.000 locuitori doi deputați, iar prefecturile, de ex. ca a Hunedoarei cu 204.000 locuitori între cari abea 4.000 neromâni, aleg tot numai doi deputați.”

Tot în o corespondență din Martie 1869 a aceluiași ziar despre efectul pe care l-a exercitat asupra Ungurilor adunarea de la Miercurea citim:

„Rezultatul conferinței naționale române dela Miercurea în Transilvania a supărat mult pe ministrul maghiar. În toată ziua se trimit de aici (din Pesta) telegrame în Transilvania cu scopul de a nimici efectul concluserilor dela Miercurea și a face pe Români ca de silă să aleagă și de silă să meargă în dieta pestană. Inteligența din Transilvania e aproape de a fi pusă sub supraveghere polițiană. Toate zările maghiare scuipă joc asupra acestei conferințe”...

Față cu pretențiile de „liberalism” ale Ungurilor, trâmbitate de ei în Europa întreagă, corespondentul „Românului” scrie:

„Da, e adevărat că în Ungaria domnește libertate deplină, o libertate care a degenerat în desfrâu, libertate în presă, libertate în cugetare, libertate în întruniri de popor, libertate în alegeri de deputați, libertate în calomnieri mârșave a tot ce este sfânt: însă aceste libertăți sunt numai pentru nobilii următori ai lui *Bendeguz* și pentru acele lăpădături de oameni, cari, renegându-și și sângele și lepădându-se de națiunea care i-a nutrit la pieptul ei de mamă; asemeni șerpi ingrați s'au degradat acum a purta șleput rasei maghiare ce voiește a domni peste tcate.”

„Și această ginte mai are cutezarea, ca să nu zic obrăznicia, unică și fără exemplu de a seduce opiniunea publică a popoarelor Europei și de a face pe lume să creadă că națiunea ei trăiește în cnestitate, în adevărată iubire și libertate și în loialitate pe una și aceeași treaptă cu națiunile cele mai liberale din Europa?! Să rezolvăm dar serios întrebarea: dacă Maghiarii sunt în adevăr așa de liberali, precum s'arată, precum pretind a fi? Dacă sunt liberali, pentru ce faptele lor arată contrariul? Și

dacă nu sunt pentru ce își uzurpează acest nume sfânt și frumos? Cu ce răspund Maghiarii la justele pretențiuni ale națiunilor celorlalte? Unica lor armă cu care dâșii vor să bată pe celelalte popoare este arma rușinoasă a tuturor slabi'or: *Denunțarea*.”

„De pretind Slavii drepturile lor, atunci gravitează spre Moscova; iar când își manifestă Românii dorințele gravitează spre București. E onestă arma aceasta, o tu „prea nobilă” națiune maghiară?!?”

Corespondentul din Pesta al „Românului” scrie apoi despre persecuțiile îndreptate împotriva presei românești.

„Despre starea presei în Transilvania ajunge a aminti un singur caz: că înainte cu câteva săptămâni s'a trimis o ordonanță guvernială redacțiunii *Gazetei Transilvane* din Brașov care-i „oprește încă și simpla decopiere de articoli, cari nu sunt folmaghiari, chiar și din ziarele din Viena...”

„Ca o nouă tristețe și o dovadă vie despre terorismul maghiar vă poate servi și procesul de presă, pertractat aici în 18 ale curente, înaintea curții juraților, contra redactorului „Federațiunii”, *Alexandru Roman*. După procurorul de stat, Carol Rath desfișură într'un mod violent atacul său contra tuturor Românilor aderenti principiilor depuse în cunoscutul pronunțament dela Blaj, numitul redactor al „Federațiunii” fu declarat cu 11 voturi contra 1 de vinovat și fu condamnat la închisoare pe un an, mulctă (amendă) de 500 fiorini și suportarea speșelor judecătorești.”

Corespondența datată din „Pesta, 1 Iunie 1869”, publicată la pag. 398 a „Românului” din acel an, se ocupă pe deaintregul cu situația presei românești din Transilvania și Ungaria.

După ce arată că ziarul *Concordia* din Pesta este susținut cu bani ungurești iar „Telegraful Român” se abține de a face politică militantă, ea continuă:

„Foile cari reprezintă în adevăr opiniunea națiunii române din Austro-Ungaria și cari sunt sprijinite și susținute de publicul român, sunt: *Vechea Gazeta Transilvane*, *Federațiunea și Albina*. Durere însă că toate aceste foi sângerează azi de lovirile „liberalismului” maghiar și pot zice că se află în agonia morții.”

„Vă sunt cunoscute suferințele și persecuțiile la care a fost și este expus redactorul *Gazetei Transilvane*, știți că acestei foi nu-i este astăzi iertat a reproduce lucruri neplăcute lui *Andrassy*, nici chiar din ziarele maghiare din Pesta, nici din ziarele germane din Viena. Știți că redactorul ei a fost destituit din postul de director gimnazial și fu tras la bara tribunalului maghiar din M. Vászrhely (Târgu-Mureș) încât numai grație Majestății scăpă de tenniță. Știți asemenea că redactorele *Federațiunii*, *Alexandru Roman*, e osândit la închisoare de 1 an și la amendă de 500 fl. și așteaptă pe toată ora executarea sentinței. Acum aflați că ministrul maghiar a oprit zilele acestei *Albina* din Viena, pentru toate țările de sub coroana Ungariei. Prin urmare nu se mai e conșc a avea un singur ziar politic românesc.”

„Libertatea maghiară de presă este așa dar fără pereche în toate statele constituționale ale lunei. Cea mai blesmată cenzură căzătoare nu poate fi mai aspră. Unde vom ajunge după atâtea despoierii, vă puteți închipui...”

Scotind în relief meritele *Românului* față de indiferența celorlalte ziare din România pentru cauza Românilor subjugăți, corespondentul lui din Ungaria face următoarea justă concluziune care n'a pierdut nici până astăzi nimic din actualitatea ei. Iată-o:

„Dacă toate ziarele românești n'ar pierde niciodată din vedere scopul cel mare național și nu s'ar abate nici de cum pentru interese particulare din cauza ce duce la prestigiu și influență presei române, *chestiunea română ar fi azi mai mult considerată în Europa*.”

Oameni și aripi

Construcția avioanelor de vânătoare.

de Ing. I. Negutz

Un avion de vânătoare trebuie să fie astfel construit, încât să poată rezista atât la cele mai neprevăzute șocuri ale atmosferei, cât și acelora cauzate de mișcările cele mai brusce ale pilotului, atunci când acesta este pus în situații critice, fie de a se de sustrage atacului inamic, fie de a ataca el însuși.

Rezistența maximă s'a realizat prin construcții metalice și prin metodele de calcul cele mai exacte.

Tot scheletul avionului este complet metalic, format din bare profilate sau tuburi, din oțel sau din metale ușoare. Intrebuintarea unui metal sau al celuilalt depinde, în afară de cerințele constructive, și de posibilitățile de aprovizionare, atât în timp de pace, cât și în timp de război.

De exemplu în Anglia, unde industria oțelului a ajuns la mare perfecționare, se întrebuintează în majoritatea cazurilor oțel, iar în Germania, unde tehnica producției metalelor ușoare a ajuns la perfecțiune, datorită resurselor mari de aluminiu, se întrebuintează aceste, iar oțelul numai pentru pieselele unde rezistența metalelor ușoare nu este suficientă. (De ex: pentru suportul motor, pentru trenul de aterisaj, feruri de joncțiune, etc.).

Scheletul avionului, fie că este din oțel, fie că este din metal ușor, este acoperit cu un înveliș din tablă subțire de duraluminiu sau aluminiu, care păstrează forma aerodinamică a avionului și primește forțele aerului pe care le transmite scheletului.

Viteza

Pentru ca un avion de vânătoare să corespundă problemelor ce i se pun, trebuie să aibă o viteză destul de mare care să depășească, dacă se poate, pe aceea a inamicului, căci într'o luptă aeriană câțiva kilometri în plus față de aceea a dușmanului, întovărășită de calități bune de șor, atât ale avionului, cât și ale pilotului, poate să fie decisivă pentru rezultatul luptei.

Această viteză poate fi realizată printr'o formă aerodinamică din cele mai moderne, adică avionul să aibă o formă care să ofere cea mai mică rezistență posibilă în atmosferă. Astfel s'a căutat ca toate elementele exterioare care opuneau o mare rezistență la înaintare, să fie pe cât posibil introduse în corpul avionului, iar celor care rămăneau în afară să li se dea o formă care opunea rezistența cea mai mică. Așadar, s'a realizat trenul de aterisaj escamotabil (care se retrage în corpul avionului) și pe care îl vom descrie într'un articol separat.

Afară de construcția trenului de aterisaj escamotabil, s'a trecut și la alte îmbunătățiri aerodinamice, de ex.: a acoperirea cabinei pilotului cu un acoperiș care se poate racorda prin linii dulci la forma avionului și care se poate închide și deschide după voie, atât la sol cât și în timpul zborului. Acest acoperiș este făcut dintr'un sistem de geamuri care nu se sparg (incasabile) și care sunt destul de transparente pentru ca pilotul să poată vedea foarte bine tot spațiul care îl interesează.

Alta îmbunătățire a fost realizarea unei suprafețe complet netede și lucioase, cu niturile de prindere ascunse, astfel ca trecerea aerului să se facă cât se poate de nestingherită, căci trebuie să ne gândim că un avion cu o viteză de peste 300 km./oră, zboară în atmosferă ca și cum ar sbura într'un spațiu plin cu ulei.

Cu un avion de vânătoare modern, construit după ultimele cercetări aerodinamice și cu îmbunătățirile menționate mai sus, s'a ajuns la viteze de peste 600 km. oră, lăsând la o parte avioanele record care au atins și viteze de peste 750 km./oră.

Un avion de vânătoare are, ca putere motrice, un singur motor, montat în corpul avionului și care poate fi răcit cu aer sau cu apă. Puterea unui motor de avion de vânătoare variază între 600—1000 CP.

ECONOMICE

Inițiativa particulară

de Ion I. Pîtu

În trecut, sub stăpânirea străină, Românii ardeleni și-au afirmat puterica lor viabilitate prin organizațiunile lor național-culturale, politice și economice. Ele au fost: Biserica, Școala, Astra, Băncile și Presa. Rolul acestora ne este bine cunoscut, mai cu seamă nouă Ardelenilor. Deci nu despre el este vorba aici. Dacă totuși îl amintim, o facem numai pentru a observa, că ceea ce s'a putut înfăptui în timpuri de jalnică aducere aminte, cu atât mai mult se poate astăzi, în România liberă.

Problema românizării vieții economice e, fără îndoială, o necesitate a poporului român. Discuțiile care se duc sunt felurite, ca și soluțiile care se propun. Dar indiferent de acțiunea statului, ceea ce ne interesează acum sunt inițiativa locale. Paralel cu acțiunea de românizare a comerțului și industriei dusă de guvern, găsim acțiuni izolate, pornite fie din inițiativa unor instituții particulare puternice și serioase, fie din inițiativa singuraticilor indivizi entuziaști. Fără îndoială că astfel de inițiative laudabile, lesne de realizat și rentabile, trebuie să atragă asupra lor atențiunea binevoitoare a oficialității noastre. Acțiunile izolate, care privesc interesul colectiv românesc, să fie sprijinite efectiv și încurajate chiar de puterea autorităților locale, ori centrale. Numai așa vom putea da dovadă de *solidarismul economic*, de care vorbeam în numărul trecut al „Gazetei”, și rezultate pozitive numai atunci avem dreptul să așteptăm.

Un caz:

Banca Albina din Brașov inițiază crearea unui însemnat centru economic românesc la Brașov, în Piața Libertății.

Banca Albina nu are nevoie de prezentare, politica ei naționalistă și reală fiind prea bine cunoscută.

Banca „Albina” prin trecutul ei, prin activitatea ei, prin inițiativa ei serioase prezintă, în mod superlativ, garanția morală și materială, care înlătură orice neîncredere. În acțiunea de românizare a vieții economice a țării, începută nu de mult, instituția aceasta a pus la dispoziția negustorilor români serioși însemnate credite. A înțeles, deci, să participe efectiv la acest însemnat proces.

Nu cunoaștem amănuntele planurilor în legătură cu această inițiativă. Nu știm nici măcar dacă sunt sau nu greuțaji de alt ordin, în calea realizării ei. Noi judecăm lucrurile în funcție de scopul enunțat și inițiator și spunem: Banca „Albina” poate înfăptui ceea ce și-a propus. Iar înfăptuirea ei rezolvă fericit o parte a prob'emei.

Dacă alte considerațiuni, întemeiate nu se opun planurilor acestei vechi instituțiuni economice, suntem convinși că nimeni nu poate dori decât realizarea lor.

STENODACTILOGRAFĂ

cu experiență, bine retribuită, cunoscând perfect limba germană și română se caută de societate minieră. Oferte în scris sub „Stenodactilografă” se vor adresa: Agenției de Publicitate „Reclama” București I, Str. Sărindar Nr. 12

Abonații

„Gazetei Transilvaniei”

Nu știm dacă sunt multe ziare care să aibă, într'un singur sat, până la o sută abonați. Ne-ar bucura să fie așa. Faptul ar indica și un anumit nivel de cultural.

„Gazeta Transilvaniei” a reușit, în mai puțin de o lună, să pătrundă, din nou, la sate. Ne vin de pretutindeni, din județul Brașov, liste întregi. Publicându-le n'o facem cu titlu de reclamă, ci pentru că dorim să fim corecți față de toți care ne citesc și își achită abonamentul. Inserarea în ziar servește drept dovadă că prietenii „Gazetei Transilvaniei” și-au făcut datoria față de ea.

Incepem cu *Moeciul de jos* (Bran, jud Brașov).

Conform listei din 5 Mai 1941, trimisă de președintele „Astrei” locale, dl. Iancu Berbec, și-au achitat abonamentul pe anul 1941:

Iancu Berbec, inv. dir. pens.
Gheorghe Brătescu, inv. dir.
Gheorghe Țică, inv.
Ion Boboc, agric.
Ioan N. Duicu, comerc.
Ioan Gh. I. Berbec, agric.
Gheorghe Voinescu, agric.
Neculae M. Manea, pădurar.
Ioan I. Darius, agric.
Ioan A. Moșoiu, agric.
Vlad Preda, agric.
Gheorghe Fota, agric.
Neculae I. Florescu, agric.
Ilarie Gonțea, agric.
Ion Boșeș, comerc.
Vlad Blaj, agric.
Ion Em. Enescu, agric.
Neculae Gh. I. Zichil, agric.
Emilian Benga, agric.
Simion Gărbacea, pensionar.
Ion Brătescu, pensionar.
Ioan Surdu, agric.
Ion T. I. Blaj, agric.
Gheorghe Gav. Pascu, agric.
Neculae Babeș, agric.
Neculae I. Olteanu, agric.
Ion Budu, preot.
Gheorghe Spănu, inv.
Neculae Runcescu, comerciant.
Ioan P. Arișianu, comerciant.
Gh. I. Cenușe, primar.
Ioan Vlad Enescu, proprietar.
Ioachim Negrea, agric.
Aron Pivariu, cantor.
Ion Gărbacea Țurcan, comerciant.
Emilian Stanislav, agric.
Ion Nec. Enescu, agric.
Iosif Bărbier, brutar.

Cinema „Astra”

Dela 16 Mai, o realizare excepțională

cu:

Ilse Werner
Franciska Kinz
Gustav Fröhlich

Hanul din munți

după celebrul Roman cu același

nume al lui

Ernst Zahn

Regia:

GUSTAV UCICKY

Mica publicitate

Angajem funcționari cu practică de birou, Federala „Carpați”, Brașov, Str. Gral Moșoiu 67. 1-2

Informațiuni

Ministerul de Finanțe menține dispozițiunile în ordinul circ. Nr. 975 din 5 Aprilie 1941 până la 1 Iunie 1941 și, în consecință, la vânzările de vite se va percepe până la 1 Iunie 1941 impozitul excepțional cu cota 2% în loc de 4%. Se vor lua măsuri ca imediat să se pună în aplicare aceste dispozițiuni.

*

Primăria Municipiului Brașov

No. 11553 1941.
Serv. silvic

ORDONANȚA II.

Noi, primarul Municipiului Brașov, având în vedere dispozițiunile Deciziilor Ministeriale No. 252, apărută în Monitorul Oficial No. 105 din 6 Mai 1941, referitoare la fixarea prețului maximal al lemnelor de foc.

Ord o m â m :

Cu începere din ziua de 16 Mai 1941 prețul lemnelor de foc de fag, jugastru, paltin, ulm, salcâm și carpen se fixează după cum urmează:

Lei 10.200 pentru 10 tone blâni franco vagon stația Brașov.

Lei 1.220 pentru 1000 Kgr. blâni loco-depozit.

Lei 1.320 pentru 1000 Kgr. blâni transportat la domiciliu.

Lei 1.320 pentru 1000 Kgr. lemne măruntite loco-depozit.

Lei 1.420 pentru 1000 Kgr. lemne măruntite transportate la domiciliu.

Lei 150 pentru 100 Kgr. micilor detașiști pentru vânzarea 1—300 Kgr.

Pentru stejar, cer, gârniță, gorun, cu coaje, predat în aceleași condițiuni, prețul maximal este mai ridicat cu 500 lei la 10.000 Kg. Prețul lemnului de stejar cojit e liber.

Pentru salcie, plop, tei, mesteacăn, prețul este cu 2.500 lei la vagon mai scăzut, ca prețurile menționate la lemnele de fag.

Lemnele verzi vor avea prețuri maximale cu 20% mai mici decât cele stabilite mai sus.

Brașov, la 13 Mai 1941.

Primar:

ss. Dr. N. G. V. Gologan

Secretar General:

ss. Dr. V. Voicu

Șeful Serviciului silvic,

Ing. Inspector G-ral silvic:

ss. C. Moarcăș

*

Inspecții în județul Brașov

D-l Inspector General Administrativ Dr. Joe Gherman, a reluat inspecțiile lunare în județele Brașov, Târnava Mare și Târnava Mică.

În zilele de 16, 17 și 18 Mai, D-l Inspector General Administrativ Dr. Joe Gherman va inspecta în continuare o serie de comune din județul Brașov.

Până în prezent au fost inspectate plasele Bran și Centrală.

D-sa este însoțit de D-l Prefect al județului.

După terminarea acestor inspecții D-l Inspector General Administrativ va inspecta județele Târnava Mare și Târnava Mică.

*

Domnii membri ai societății ofițerilor de rezervă proveniți din activitate sunt rugați a lua parte la agapa camaraderescă ce va avea loc Luni 19 Mai, ora 20, la restaurantul Transilvania. Se vor face comunicări de la Centrală, în interesul Societății.

S'a deschis magazinul

„TEXTILA”

Inmatriculat la No. 4611 fi. Bv.

PROPR. F. MIRCESCU

Manufactură, mărunțișuri și fricotaje

Raion de cupoane
ștresturi textile cu
prețuri de fabrică

Toate articolele se
vând cu mari re-
duceri de prețuri

Vizitați-ne spre
a vă convingere

Str. Mihail Weiss Nr. 35 (aproape de Str. Neagră)

U L T I M A O R A

CRONICA RAZBOIULUI

Deși cercurile politice mondiale au fost și sunt preocupate de cazul Rudolf Hess, acesta nu a influențat cu nimic asupra războiului care s'a desfășurat după planurile stabilite mai înainte.

Am putea spune chiar, că cercurile politice-militare au acționat cu febrilitate atât pentru desăvârșirea bătăliilor prezente, cât și pentru pregătirea viitoarelor teatre de luptă. Se pare că acțiunea militară a rupt pentru o clipă contactul cu acțiunea diplomatică, fiecare în parte, activând pe cont propriu. Considerăm acest fapt numai ca aparent, pentru că în realitate acești doi factori: militar și diplomatic, au lucrat mână 'n mână pentru aducerea la îndeplinire a țelurilor întrezărite.

De altfel, dacă activitatea cercurilor diplomatice interesate, a fost îndreptată spre cazul Hess, era natural ca lupta să se dea pe acest teren, pentru că importanța lui de ordin moral să nu risipească încrederea de până acum în sfârșitul pe care-l va avea războiul...

Pregătirea viitoarelor teatre de luptă a intrat de câteva zile într'un ritm mai accelerat și după toate simptomele, bătăliile se vor desfășura în Pacific.

În adevăr, dacă se ia în considerație concentrarea forțelor americane în insulele Filipine, situate în imediata apropiere a barajului insular japonez, concentrarea care are de scop transformarea acestor insule într'o principală bază navală și aeriană, care să servească drept punct de sprijin a stăpânirii și a expansiunii americane și dacă mai adăogăm manevrele considerabile din insulele Haway, situate în mijlocul oceanului Pacific, precum și concentrarea forțelor britanice la Singapore și Manila, apoi reese că Statele Unite urmăresc nu numai preîntâmpinarea unui atac care ar porni din Pacific și Atlantic împotriva Americii, ci stăvilirea oricărei acțiuni dușmane în afara apelor teritoriale respective, ba mai mult încă un avertisment dat Japoniei.

De sigur de această situație preponderentă a forțelor americane, Japonia va ține seamă cu atât mai mult cu cât, în eventualitatea unui conflict direct între aceste două puteri, Japonia cu greu se va mișca în dispozițivul creat de forțele americane între Aleutine—Filipine—Haway. Știut este că acest triumphiu strategic american, permite o ușoară și sigură manevrare a forțelor americane îndreptate dela San Francisco spre Aleutine și Haway, și a celor ieșite din Panama spre Haway și de aici străbătând barajul japonez format de insulele Bonon, Mariane și Marchal, sau chiar pe la sudul acestui baraj, spre Filipine și Singapore.

Natural, Japonia posedă mijloace de apărare tot atât de puternice, care permit preîntâmpinarea oricărui atac. Forțele din cele două baraje insulare, primul dealungul coastei asiatice, iar al doilea din mijlocul celui dintâi spre insulele Bonon-Marchal, sunt un pericol permanent pentru bazele navale americane din Alasca, Mitway, Haway, situate la Nord și centrul Pacificului, și a celor din insula Guam și Filipine, situate la Nordul barajului englez care pornește de la Singapore, trece pe la sudul insulei Borneo, înconjoară pe la Nord Noua Guinee, se sprijină pe insulele Solomon și se îndreaptă spre Noua Zeelandă, protejând astfel întreaga regiune maritimă australiană, precum și Indiile Olandeze, situate între Borneo și Australia.

Pentru Japonezi este de asemenea importantă aprovizionarea armatelor chineze cu hrană și muniții de către americani și englezi, aprovizionare care are de scop menținerea războiului dintre

cele două popoare galbene pentru ca forțele japoneze să fie angajate în luptele ce se dau pe uscat. Ori, comandamentul japonez, are tot interesul ca lupta ce va începe în Pacific să fie dată cu totalitatea forțelor japoneze și pentru aceasta se depun eforturi îndreptate spre obținerea sfârșitului războiului. În acest scop, în ultimele zile, s'au dat lupte disperate în sectorul Shansi, unde a fost luat prizonier comandantul diviziei 24-a chineze împreună cu tot statul său major și în provincia Cekiang. Alte operațiuni sunt în curs, în provincia Hupe. În același timp Japonezii patrulează marea Chinei, precum și râurile și fluviile chineze pentru a curma orice posibilitate de aprovizionări a Chinezilor.

Și astfel, în timp ce Chinezii sunt hotărâți să ducă un războiu fără sfârșit, Japonezii declară că pot continua războiul încă mulți ani. Cum vedem, conflictul dintre cele două puteri asiatice este departe de a se sfârși și, în timp ce sute de mii de oameni mor pe acest teatru de luptă, în Pacific se caută prilejul care să măcelărească alte vieți...

In Africa

În regiunea fortificată din jurul Tobrukului au fost lupte crâncene. S'au înregistrat succese locale ale trupelor germano-italiene, iar trupele britanice rezistă cu înverșunare, rezistență care, va fi posibilă, atâta vreme cât în Marea Mediterana orientală e stăpână Anglia. Situația de astăzi permite Angliei să aprovizioneze regiunea fortificată a Tobrukului, cu alimente și muniții, alimentare care va fi protejată de forțele navale și de aviația din Egipt.

De importanța acestei situații, Germanii și Italienii sunt conștienți și pentru aceasta se pregătesc noi planuri de distrugere a înrâuririi pe care o are Anglia în Mediterană. Acesta este rostul înaintării trupelor germane spre Marsa Matruk și bombardarea, de către aviația italiană a Alexandriei, precum și intenția de distrugere a fortificațiilor engleze dela Gibraltar. Acestor planuri li se opun rezistența engleză din Africa de Nord, precum și supravegherea, de către aviația și flota britanică, a canalului Siciliei și a zonelor maritime din apropierea coastelor libiene. După bombardarea Alexandriei, aviația engleză a bombardat portul Benghazi și șoseaua de pe litoral.

In Marea Egee

În regiunea mării Egee, situația pare a deveni din ce în ce mai favorabilă pentru Germani, totuși Anglia a rămas stăpână pe toate bazele navale din Mediterana orientală, precum și din cea occidentală, situație care permite rezistență din Africa de Nord și oprirea înaintării germane spre Suez.

In Irak

În Irak, fronturile de luptă sunt aceleași. Se pare însă că acțiunea diplomatică în curs de desfășurare să aducă o schimbare de ordin strategic care să favorizeze Irakul. Este vorba de folosirea Siriei, al cărei teritor să fie ocupat de Germani cari să pornească o acțiune puternică pe uscat. În fața acestui fapt Anglia consideră mandatul Franței asupra Siriei ca inexistent și pentru aceasta comandamentul britanic a luat anumite măsuri. Până acum nu se cunosc măsurile luate de comandamentul britanic, deși aerodromurile din Siria au fost puse de guvernul francez la dispoziția aviației germane. Viitorul apropiat va dovedi dacă Anglia nu a întreprins și de data aceasta „tactica întârzierii“.

M. M.

RAZBOIUL

Avioane germane în tranzit pe de-asupra Siriei

Beyruth (Rador). Corespondentul agenției „Havas“ transmite :

Avioane germane au trecut de curând, în tranzit, pe de-asupra Siriei. Cinsprezece dintre ele au făcut în ultimele zile aterizări forțate pe aerodromurile siriene.

În conformitate cu condițiile armistițiului, autoritățile franceze au luat măsuri ca aceste avioane să-și continue drumul cât mai curând posibil.

Aviația britanică bombardează...

Beyruth (Rador). Corespondentul agenției „Havas“ transmite :

Fără nici un avertisment avioane britanice au bombardat în zilele de 14 și 15 Mai localitatea Palmyra și în ziua de 15 Mai baza aeriană dela Rayak, deși în aceste locuri nu a aterizat niciodată vre-un avion german.

Aparate de radio confiscate la Zagreb

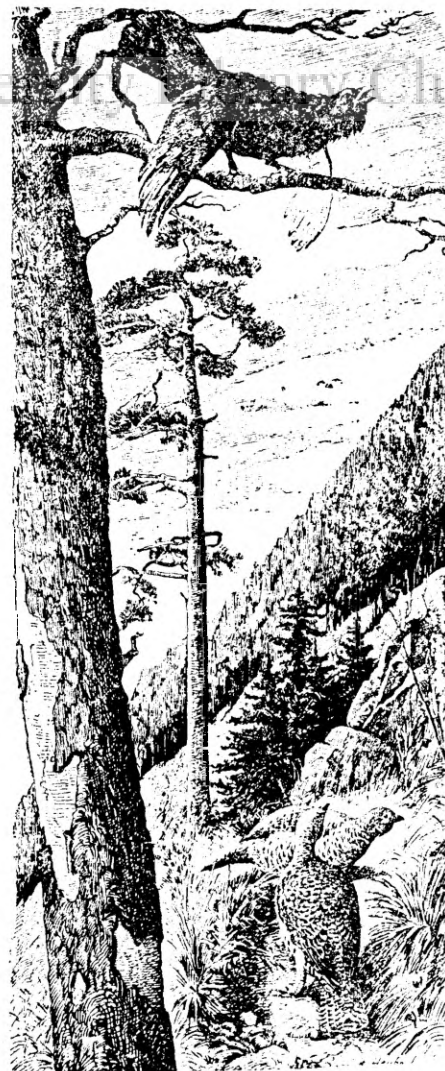
Zagreb (Rador). — Corespondentul agenției DNB comunică :

Evreii și Sârbii care posedă aparate de radio, au primit ordinul de a depune aceste aparate la birourile poștale. Până în prezent au fost depuse la direcția poștelor din Zagreb 2500 aparate de Radio.

Egiptul, dacă va fi silit, va intra în războiu contra Angliei

Geneva (Rador). — Corespondentul agenției DNB anunță : Cercurile Egiptenilor dau o mare importanță declarațiilor politice ale fostului președinte de consiliu și deputat Ismail Sidki Pașa, pe care acesta le-a făcut în camera egipteană, fiind reproduce și în câteva ziare. Declarația are semnificație prin aceea, că după ce a recomandat ca Egiptul să-și păstreze neutralitatea a spus : „dacă Anglia ne va sili a intra în războiu alături de ea, atunci vom face același lucru ca Irakul, adecă vom declara războiu Angliei.“

In munții noștri

Cocoș de munte din părțile Rodnei

un principe din casa de Savoia care să poarte coroana Croației.

Delegația va semna la Roma și importante acorduri cu caracter economic și teritorial.

Dr. Hristo Caloff președinte al Sbraniei

Sofia (Rador). Corespondentul agenției Stefani anunță : Dr. Hristo Caloff, fost ministru al afacerilor streine, actualmente președinte al Comisiei pentru afaceri streine a Sbraniei, a fost ales președinte al Sbraniei.

Nu se confirmă șfirea despre mișcări revoluționare în Scoția

New-York (Rador). — Corespondentul agenției Stefani transmite : Știrile cu privire la o mișcare revoluționară în Scoția și arestarea a 50 de naționaliști, care au apărut în prima ediție de seară, au fost apoi șprimate în toate ziarele și transmisiunile de radio.

Știri interne

Academia a comemorat pe N. Iorga

Academia Română a comemorat pe profesorul Nicolae Iorga într'o ședință solemnă în ziua de Joi 15 Mai a. c. Discursul festiv a fost rostit de D-nul prof. N. Bănescu.

*

Știri externe

Principe din casa de Savoia pe tronul Croației

Roma (Rador). Agenția Stefani transmite : O delegație croată, având în frunte pe dl Ante Pavelici, șeful statului independent croat va sosi Duminică la Roma pentru a ruga pe Regele Împărat să binevoiască a desemna

Redactor responsabil
ION COLAN